

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้กำหนดให้มีแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ติดต่อกันมา ฉบับละ 5 ปี เพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับพัฒนาประเทศ อันรวมถึงการสวัสดิการ และจัดการใช้ทรัพยากร เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ กำสัคน กำสัจเงิน ระบบการบริหาร ของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต สังคม และความเป็นอยู่ของประชาชน การ พัฒนา เศรษฐกิจของประเทศจึงได้กระจายครอบคลุมไปในสาขาการพัฒนาต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการ เพิ่มผลผลิต การสร้างงาน การเพิ่มรายได้เข้าสู่ประเทศ จนทำให้ประเทศมีรายได้อยู่ในกลุ่ม ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530: 1) ในช่วงนี้ประเทศไทยได้ปฏิบัติการตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ซึ่งมีเป้าหมายและแนวนโยบายที่จะทำให้ฐานะ เศรษฐกิจของไทยสู่ประเทศ ที่อุตสาหกรรม และได้กำหนดแนวทางที่จะกระจายความ เจริญและกิจกรรม เศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาด้านที่เฉพาะกับพัฒนาระบบ เมืองหลัก เมืองรอง ตลอดจนชุมชนชนบทในพื้นที่เป้าหมาย ที่มีปัญหาความมั่นคง โดยมุ่งขจัด ไขว่คว้าที่ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการนำเอาระบบ และกระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เข้ามาผสมผสานและสนับสนุนต่อยอดนโยบายด้าน ความมั่นคงและนโยบายด้านการทหาร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยยิ่งขึ้นในพื้นที่ยุทธศาสตร์ รวมทั้งให้ราษฎร ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการ เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2530: 367)

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดสงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาสนั้น แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 จะดำเนินการ พัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 โดยเน้นให้มีการปรับปรุง ในด้านการบริหาร การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530: 367) เนื่องด้วยโครงสร้างสังคมในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ มีลักษณะพิเศษ โดยเฉพาะในเขตจังหวัด สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

แตกต่างจากภาคอื่น กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูดภาษาไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น สภาพสังคมดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และนำไปสู่ปัญหาหลักรวม 3 ประการ คือ (ลั่นอง สันทนิทร: 2525: 66-85)

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิตของพื้นที่ชายแดนมีฐานแคบ ส่วนใหญ่เน้นหนักไปในการผลิตยางพาราและประมงเท่านั้น อีกทั้งการตลาดก็ยังคงอาศัยต่างประเทศเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรน้อย เฉลี่ยเพียง 12 ไร่ ต่อครัวเรือน เกษตรกรจำนวนมากขาดที่ดิน ผลผลิตต่ำ ส่วนการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนในจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส ปัญหาปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำมีจำนวนลดน้อยลง ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและถูกกดราคา ทำให้ชาวประมงมีฐานะยากจนแร้นแค้น จึงมีประเด็นการพัฒนาที่ต้องปรับโครงสร้างการผลิตให้มีฐานกว้างขึ้น และให้เศรษฐกิจชายแดนมีความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจของภาคใต้และของประเทศ พร้อมแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวประมง ผู้ไม่มีที่ดินทำกิน และชาวสวนยางพาราขนาดเล็ก

2. ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมของประชาชนในจังหวัดสตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีความแตกต่างไปจากท้องถิ่นส่วนอื่น ๆ ของภาคใต้ ทำให้มีปัญหาในเรื่องการจัดการศึกษา การวางแผนครอบครัว และการจัดการด้านสวัสดิการสำหรับเด็กยากจนและเด็กกำพร้าที่มีอยู่มาก รัฐบาลต้องการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของเยาวชน บทบาทของสตรีเป็นกรณีพิเศษ

3. ปัญหาด้านความมั่นคง เนื่องจากปัญหาด้านสังคมจิตวิทยาดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดปัญหาการก่อการร้ายหลายรูปแบบ ปัญหาด้านประสิทธิภาพของระบบบริหารการปกครอง และประลาณงานของหน่วยงานราชการในพื้นที่ จึงเป็นประเด็นที่ต้องขจัดปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้หมดสิ้นโดยเร่งด่วน

เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 ที่มีเป้าหมายปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กระจายมากขึ้น และให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงได้ตั้งเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงโครงสร้างและขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น โดยการเน้นพัฒนาอุตสาหกรรม การตลาด การเกษตรที่เมืองสงขลา-หาดใหญ่ เพื่อจะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาของจังหวัด ขยายแดนภาคใต้

2. พัฒนาสังคมที่จังหวัดสตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ให้มีเอกลักษณ์ความเป็น ไทย โดยเน้นหนักในการปรับปรุงการศึกษาศึกษา การประสานพัฒนาและส่งเสริมเยาวชน และ บทบาทของสตรี

3. แก้ไขความยากจนของประชาชนในชนบท แยกตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ชาวประมงยากจนที่อำเภอตากใบ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส อำเภอ ปานาละ อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก และอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 5,430 ครอบครัว

3.2 เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน ประมาณ 1,200 ครอบครัว

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวมาตรการที่นำไปสู่ผล ในการปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

1. มาตรการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและการสร้างฐานการผลิต ประกอบด้วย

1.1 การพัฒนาอุตสาหกรรม

จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและ เขตอุตสาหกรรมส่งออกที่เมืองหลักสงขลา - หาดใหญ่ ให้เป็นศูนย์กลางพัฒนาอุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางพาราและประมง รวมทั้งศึกษา หารู้ทางการจัดตั้งเขตพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดปัตตานี และพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมใน ท้องถิ่นที่นิคมสร้างตนเองรัษฎม

1.2 จัดตลาดสินค้า เกษตร

จัดตั้งองค์กรคลังสินค้ายางพารา โรงรมควันยางพาราของกลุ่มสหกรณ์ เพื่อตัดพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งการจัดตั้งตลาดกลางสินค้า เกษตรที่จังหวัดสงขลา

1.3 สร้างฐานเศรษฐกิจ เพื่อ เชื่อมโยง เศรษฐกิจของจังหวัดขยายแดนกับภาคใต้ ของประเทศ

ก. พัฒนาเมืองหลักสงขลา-หาดใหญ่ รวมถึงการขยายบริการพื้นฐาน ของเมือง คือ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ที่อยู่ และการจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา

ข. ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกส่งขลว และการปรับระบายนคมมาคมทางน้ำ
ทางถนน ทางรถไฟ ให้ลัดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ให้แล้วเสร็จในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

2. มาตรการพัฒนาสังคมให้มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้น

2.1 ขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง โดยเน้นการศึกษาระดับชั้นเด็กเล็ก
ขึ้นในโรงเรียนประถม เป็นกรณีพิเศษ

2.2 สดสอนวิชาศาสนาอิสลามในสถาบันการศึกษาของรัฐทุกระดับ และจัดตั้ง
ศูนย์การศึกษาศาสนาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษา
ศาสนาอิสลามทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา

2.3 ขยายแนวความคิดด้านศาสนาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ผู้นำศาสนา เข้าใจ
ถึงความสำคัญของการเรียน และความเข้าใจที่ถูกต้องในการวางแผนครอบครัว

2.4 ให้ความรู้ด้านวิชาการเพิ่มผลผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมแก่ประชาชน

2.5 ปรับปรุงการดำเนินงานโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยมีการสอน
วิชาสามัญและวิชาชีพ

2.6 ให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้าและเด็กยากจนในเรื่องการศึกษาและ
สวัสดิการสังคม

2.7 เร่งรัดประสานงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน เพื่อสร้างเยาวชนของ
จังหวัดภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ

2.8 พัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ

3. มาตรการแก้ไขความยากจนในชนบท

3.1 พัฒนาหมู่บ้านชาวประมงยากจนในเขตจังหวัดนราธิวาส และปัตตานี ทาง
ด้านอาชีพ โดยสนับสนุนโครงการศิลปชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ โครงการด้านการศึกษาสาธารณสุข
และโภชนาการเพื่อลดรายจ่าย รวมทั้งโครงการพัฒนาที่ดินชายทะเล เพื่อลดรายจ่าย รวมทั้ง
โครงการพัฒนาที่ดินชายทะเลเพื่อพัฒนาอาชีพชาวประมง

3.2 เร่งรัดที่ดินว่างเปล่าและป่าเสื่อมโทรม ให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกิน
เข้าอยู่อาศัย

3.3 เร่งรัดดำเนินการโครงการชลประทานบำบัดตามีด้านคลอง ขยายเข้าสู่ที่นา เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชาวนา และส่งเสริมโครงการปลูกพืชเศรษฐกิจแบบในสวนยาง ขนาดเล็ก รวมทั้งโครงการแก้ไขความยากจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 172)

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความมั่นคงทางการเมืองนั้น จำต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วนประกอบสำคัญ คือ ทุน ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และต้องเป็นความก้าวหน้าที่เพิ่มขึ้นหรือดีกว่า เทคโนโลยีที่มีอยู่ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา นอกจากจะมีความจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติ ขาดแคลนทุน ทั้งยังขาดแคลนเทคนิคใหม่ ๆ นั้น จึงจำต้องอาศัยคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญอันเป็นตัวการที่จะนำปัจจัยอื่น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวคือ ถ้าประเทศไทยได้มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ก็จะมีมากขึ้น (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย 2524 : 76) แต่ปัจจัยที่เป็นทรัพยากรมนุษย์นั้นต้องการการศึกษาอบรมให้มีความรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นตามลำดับ การศึกษาจึงเป็นความต้องการพื้นฐานและเป็นเครื่องมือที่จะเล่าและแสวงหาปัจจัยอื่น ๆ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ (พนธ์ ละเพียรชัย 2526 : 3) เพราะการศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างและฝึกอบรมบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ สร้างค่านิยมที่ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งนับได้ว่าการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ฉะนั้นการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมที่แปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะการสัตอาชีวศึกษาจะเป็นตัวช่วยพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะว่า การสัตอาชีวศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการช่วยปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพของประชากร และพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะด้านอาชีวอุตสาหกรรม ที่นับว่ามีความจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งนับวันจะขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งปัจจุบันแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า "เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับช่างฝีมือ ช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และให้บริการฝึกวิชาชีพระยะสั้นแก่ประชาชนทั่วไป โดยเน้นด้านคุณภาพและปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ" (กรมอาชีวศึกษา 2530 : 6)

ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการลู่เปลี่ยนในการลงทุนการศึกษาของประเทศ และในการจัดการอาชีวศึกษาให้ตรงกับความต้องการกำลังคน และความต้องการของอุตสาหกรรม โดยมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐานนี้ สิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักคือ การมุ่งพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงวิธีสอน การปรับปรุงอาคาร โรงฝึกงาน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาคุณภาพครู ให้ทันต่อความเจริญทางวิทยาการ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ๆ (พิเชษฐ์ คงทน 2529: 51) เพื่อที่จะได้นำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมไปถ่ายทอดแก่นักศึกษาต่อไป

ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการด้านอาชีวศึกษา ต่างหน่วยงานก็มิมีนโยบาย และเป้าหมายการผลิตของตนเอง ไม่มีการประสานสอดคล้องกัน เท่าที่ผ่านมา การขยายตัวด้านปริมาณมากล้นเกินกว่าตลาดแรงงานจะรองรับได้ สิ่งทำให้ไม่ล้ามากรพัฒนาด้านคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา เท่าที่ควร (พจน์ ละ เพียรชัย 2529: 77) และแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก เรียนวิชาชีวให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นก็ตาม แต่เนื่องจากหลักสูตร การอาชีวศึกษาหมวดช่างอุตสาหกรรมที่เปิดสอนในสถานศึกษามีการแบ่งหมวดวิชาศึกษาไม่เพียงพอและบางหมวดวิชาที่ยังไม่เหมาะสมลุ่มกับบางท้องถิ่น รวมทั้งขาดแคลนงบประมาณด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน จำนวนครูวิชาชีวที่จัดสอนก็มีจำนวนและขอบเขตจำกัด จึงสร้างปัญหาให้เมื่อผู้เรียนจบไปแล้ว ไม่สามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้กับเครื่องมืออุปกรณ์ในโรงงานที่มีอุปกรณ์ทันสมัยกว่ามาก (ชุมสาย หัสดีน 2529: 82) ในฐานะที่กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่สำคัญและเป็นหน่วยงานถาวรในการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ตระหนักถึงคุณค่าของการจัดการด้านวิชาชีวให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีเป้าหมายหลักที่ได้กำหนดไว้ในปีพุทธศักราช 2530 ซึ่ง เป็นปีแห่งคุณภาพของการอาชีวศึกษา คือ เน้นการใช้กลยุทธ์นำปัจจัยและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพแห่งการอาชีวศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งของคุณภาพการศึกษาที่ดีต้องประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักศึกษา อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย หลักสูตร ตำราเรียน การฝึกงานที่เป็นระบบและต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผล การแนะแนวอาชีพ (กรมอาชีวศึกษา 2530: 15)

ดังนั้นจากปัญหาและความสำคัญของพื้นที่ในภูมิภาคนี้ ซึ่งต้องการได้รับการช่วยเหลือปรับปรุงและพัฒนาตั้งกล่าวข้างต้น ตลอดจนความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และเพื่อสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา ในส่วนของสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่ภูมิภาคนี้ ด้วยเหตุที่ว่า ก่อนการวางแผนที่จะพัฒนาสถานศึกษาในด้านใดก็ตาม ควรศึกษาและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ สภาพพื้นที่บริเวณที่ตั้งของสถานศึกษา อาคารสถานที่ บุคลากรทุกประเภทที่มีอยู่ วัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษานั้น เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดแนวคิดว่าจะวางแผนหรือพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางใด และผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นคุณภาพของการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะกรมอาชีวศึกษาผู้ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในภูมิภาคนี้ สามารถนำผลวิจัยไปประกอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาในภูมิภาคนี้ให้ถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีอยู่ทั้งหมดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีการศึกษา 2529 ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สำรวจสถานภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ตำบล คือ ตำบลโปรแกรมการศึกษา ตำบลนักศึกษา ตำบลครูอาจารย์ ตำบลบริเวณสถานศึกษา ตำบลอาคารสถานที่ ตำบลอุปกรณ์ เครื่องมือฝึกงาน ตำบลสิ่งบริการ ตำบลเจ้าหน้าที่พนักงาน ตลอดจนด้านการเงิน โดยเปรียบเทียบเปรียบบางตัวของสถานภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับ เขตต่าง ๆ
2. ศึกษาการสำเร็จการศึกษาและการออกกลางคันของนักศึกษาในแต่ละสถานศึกษา
3. ศึกษาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โรงฝึกงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชักรในการวิจัย ได้แก่ สัถนศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2529 ที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 15 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิค 5 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง วิทยาลัยเกษตรกรรม 4 แห่ง โรงเรียน สักรพัดอย่าง 2 แห่ง ศูนย์ฝึกวิชาชีพ 2 แห่ง

2. ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ ตัวแปรในด้านต่อไปนี้ ด้านโปรแกรมการศึกษา ด้าน นักศึกษา ด้านครูอาจารย์ ด้านบริเวณสัถนศึกษา ด้านอาคารสัถนที่ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือฝึกงาน ด้านสิ่งบริการ ด้านเจ้าหน้าที่พนักงาน ตลอดจนด้านการเงิน

3. ข้อมูลต่าง ๆ เป็นข้อมูลของสัถนศึกษา ประจำปีการศึกษา 2529 ข้อมูลการ สักรวการศึกษาและการออกกลางคันของนักศึกษาระดับ ปวช. เป็นข้อมูลของนักศึกษารุ่นที่เข้า ศึกษาาระดับ ปวช. ในปีการศึกษา 2526 ส่วนการสำเร็จการศึกษา และการออกกลางคันของ นักศึกษาระดับ ปวท. และ ปวส. นั้น เป็นข้อมูลของนักศึกษาที่เข้าศึกษาาระดับ ปวท. และ ปวส. ในปีการศึกษา 2527 และข้อมูลนักศึกษาโรงเรียนสักรพัดอย่าง ศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นผู้สำเร็จการศึกษา และออกกลางคัน ในปีการศึกษา 2528

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสัถนภาพทางการศึกษาของสัถน ศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง อาณาเขตส่วนหนึ่งของประเทศไทยที่ประกอบด้วย จังหวัดต่อไปนี้ คือ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

สัถนภาพทางการศึกษา หมายถึง สัถนที่เป็นอยู่จริงของส่วนประกอบในด้านต่าง ๆ 9 ด้านของสัถนศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2529 ซึ่งได้แก่ ด้านโปรแกรม การศึกษา ด้านนักศึกษา ด้านครูอาจารย์ ด้านบริเวณสัถนศึกษา ด้านอาคารสัถนที่ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือฝึกงาน ด้านสิ่งบริการ ด้านเจ้าหน้าที่พนักงาน . ตลอดจนด้านการเงิน

ด้านโปรแกรมการศึกษา หมายถึง ระดับสาขาวิชา และขั้วรวมการศึกษาที่เปิดสอน

ด้านนักศึกษา หมายถึง จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาสมัครและรับไว้ ตลอดจนจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปีของสาขาวิชาต่าง ๆ ประจำปีการศึกษา 2529 และจำนวนปีการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและออกกลางคืน

ด้านครูอาจารย์ หมายถึง จำนวนครูอาจารย์ที่มีอยู่ในสถานศึกษานั้น จำแนกตามสภาพการทำงาน ลักษณะวิชาที่สอน คุณวุฒิการศึกษา ชั่วโมงสอน

ด้านบริเวณสถานศึกษา หมายถึง ขนาดพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่สร้างอาคารต่าง ๆ แล้ว ส่นามหญ้า ส่นามกีฬา โรงรถ และสภาพบริเวณรอบนอกสถานศึกษา

ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ขนาดพื้นที่ห้องทำงานครู นักเรียน อาคารอำนวยการ ห้องฝ่ายธุรการ ห้องฝ่ายทะเบียนและวัดผล ห้องประชุมวิชาการ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ห้องน้ำห้องล้าง โรงอาหาร บ้านพักครู ห้องสหกรณ์ : สถานที่ฝึกงานของแต่ละวิชาชีพ และห้องอื่น ๆ

ด้านอุปกรณ์เครื่องมือฝึกงาน หมายถึง จำนวนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล ตามบัญชีรายการอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักรกล ตามบัญชีรายการอุปกรณ์เครื่องมือของกรมอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. ที่นักศึกษาใช้ประกอบการเรียน

ด้านสิ่งบริการ หมายถึง สิ่งของที่ทางสถานศึกษาจัดไว้บริการครู นักเรียน ได้แก่ จำนวนหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ที่มีประจำในห้องสมุด จำนวนเครื่องเล่นกีฬาที่นิยมที่เก็บน้ำดื่มน้ำไอ้ ก๊อมน้ำดื่มน้ำไอ้ จำนวนห้องน้ำห้องล้าง

ด้านเจ้าหน้าที่พนักงาน หมายถึง เจ้าหน้าที่ธุรการ ภารโรง คนงาน คนสวน คนขับรถ

ด้านการเงิน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้ใช้จ่ายในการดำเนินงาน จากงบประมาณปี 2529 ซึ่งเป็นค่าดำเนินการ (หมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ เงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่น ๆ ค่าลงทุน (หมวดค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) นอกจากนี้จะศึกษาเงินนอกงบประมาณปี 2529 ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา เงินรายได้ของสถานศึกษา เงินบริจาคที่มีผู้ให้สถานศึกษา มูลค่าสิ่งของที่รับบริจาค และเงินทุนการศึกษา)

จำนวนรายการ หมายถึง ผลรวมของแต่ละชื่อของเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น ล่าขาวิชา
ก่อสร้าง ตามมาตรฐานของกรมอาชีวศึกษา มีจำนวนรายชื่อของเครื่องมืออุปกรณ์ทั้งหมด 7
รายการ ได้แก่ 1. เครื่องเลื่อย 2. ส่วาน 3. กบ 4. เพียวัด 5. ไชควง 6. ส่ว
7. เครื่องกลึงไม้ ดังนี้กล่าววว่า วิชาก่อสร้างมีเครื่องมือ-อุปกรณ์ 7 จำนวนรายการ

จำนวนนับ หมายถึง ผลรวมของแต่ละรายการเครื่องมือ-อุปกรณ์ว่ามีกี่ชิ้น จากวิชา
ก่อสร้าง นับจำนวนของเครื่องเลื่อยได้ 2 เครื่อง ส่วาน 15 อัน กบ 12 ตัว เพียวัด 20 อัน
ไชควง 10 อัน ส่ว 8 อัน เครื่องกลึงไม้ 3 เครื่อง ดังนี้ กล่าววว่า วิชาก่อสร้าง มีเครื่องมือ-
อุปกรณ์ 70 จำนวนนับ

โรงฝึกงาน หมายถึง ห้องฝึกงานหรือห้องปฏิบัติงานทุกล่าขาวิชา

อัตราการใช่ห้อง หมายถึง ค่าที่คำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างจำนวนคาบที่ใช่ห้องจริง
ใน 1 สัปดาห์กับจำนวนคาบที่ควรใช่ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์ตามสูตร

$$\text{อัตราการใช่ห้อง} = \frac{\text{จำนวนคาบที่ใช่ห้องจริงใน 1 สัปดาห์}}{\text{จำนวนคาบที่ควรใช่ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์}}$$

คาบ หมายถึง ช่วงเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนหรือฝึกหัดงานปฏิบัติอาจเป็น 40 นาที
50 นาที 60 นาที แล้วแต่สถานศึกษากำหนด

จำนวนคาบที่ควรใช่ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์ กำหนดให้เท่ากับ 70 คาบต่อสัปดาห์
โดยเรียนสัปดาห์ละ 5 วันวันละ 14 คาบ โดยพิจารณาจากหลักสูตรของวิทยาลัยเทคนิค ซึ่ง
เปิดสอนทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ

อัตราการใช่พื้นที่ หมายถึง ค่าที่คำนวณได้จากอัตราส่วนระหว่างความจุของห้องที่ใช่จริง
ใน 1 สัปดาห์กับความจุของห้องที่ควรจะเป็นไปได้อย่างเต็มที่ตามขนาดของห้องใน 1 สัปดาห์
ตามสูตร

$$\text{อัตราการใช่พื้นที่} = \frac{\text{ความจุของห้องที่ใช่จริงใน 1 สัปดาห์}}{\text{ความจุของพื้นที่ควรจะเป็นไปได้เต็มที่ใน 1 สัปดาห์}}$$

ความจุของห้องที่ควรจะเป็นไปได้อย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์ หมายถึง ค่าที่คำนวณได้จาก อัตราส่วนระหว่างพื้นที่ของห้องนั้น กับพื้นที่ต่อนักเรียน 1 คน ตามมาตรฐานคุณด้วยจำนวนคาบที่ควร ใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์

ความจุของห้องที่ควรจะเป็นไปได้อย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์

$$= \frac{\text{พื้นที่ของห้อง}}{\text{พื้นที่ต่อนักเรียน 1 คนตามมาตรฐาน}} \times \text{จำนวนคาบที่ควรใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์}$$

พื้นที่ต่อนักเรียน 1 คน ตามมาตรฐาน หมายถึง เนื้อที่ต่ำสุดที่กำหนดให้ต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้เฉพาะสาขาวิชา เช่น โรงฝึกงานช่างก่อสร้าง กำหนดให้มีพื้นที่ 5.69 ตารางเมตรต่อนักศึกษา 1 คน โรงฝึกงานช่างรถยนต์กำหนดให้มีพื้นที่ 8.34 ตารางเมตรต่อนักศึกษา 1 คน เป็นต้น

ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โรงฝึกงาน หมายถึง ค่าที่ได้จากการคำนวณเป็นร้อยละ ของอัตราการใช้ห้องคูณกับอัตราการใช้พื้นที่ โดยกำหนดให้ค่าสูงสุดของประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ โรงฝึกงานเท่ากับร้อยละหนึ่งร้อยตามสูตรดังนี้

ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โรงฝึกงาน

$$= \text{อัตราการใช้ห้อง} \times \text{อัตราการใช้พื้นที่} \times 100$$

การสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา หมายถึง การที่ผู้เรียนใช้เวลาเรียนจนสำเร็จ การศึกษาเท่ากับจำนวนปีของหลักสูตร คือ ระดับ ปวช. ใช้เวลาเรียน 3 ปี ระดับ ปวส. ใช้ เวลาเรียน 2 ปี ระดับ ปวท. ใช้เวลาเรียน 2 ปี หลักสูตรระยะสั้นใช้เวลาเรียน 225 ชั่วโมง

การสำเร็จการศึกษาช้ากว่ากำหนดเวลา หมายถึง การที่ผู้เข้าเรียนใช้เวลาเรียน จนสำเร็จการศึกษามากกว่าจำนวนปีของหลักสูตร คือ ระดับ ปวช. ใช้เวลาเรียนมากกว่า 3 ปี ระดับ ปวส. ใช้เวลาเรียนมากกว่า 2 ปี ระดับ ปวท. ใช้เวลาเรียนมากกว่า 2 ปี และหลักสูตร ระยะสั้นใช้เวลาเรียนมากกว่า 225 ชั่วโมง

การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เข้ามาเรียนระดับใดแล้วออกจากสถานศึกษา โดย ไม่ได้รับประกาศนียบัตรระดับนั้นทุกกรณี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านอาชีวศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อที่จะ ได้ทราบสถานการณ์ทางการศึกษาและสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ประกอบการพิจารณาวางแผน ปรับปรุงแก้ไขการศึกษาได้ถูกต้อง ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่ โดยเฉพาะโรงฝึกงานที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ไม่ก่อให้เกิดความสูญเปล่า ทั้งยังเป็นประโยชน์ในการวางนโยบาย ขยายการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับ การพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และที่ 6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย